

Visie van Augeo op steun en hulp voor kinderen

Uit onderzoek en vakliteratuur is de afgelopen jaren steeds duidelijker geworden dat kinderen die thuis veel stress en onveiligheid meemaken, baat hebben van steun van de mensen om hen heen, zoals hun leerkracht, buren of familieleden. Daarnaast hebben sommige kinderen ook hulp nodig om hun ingrijpende ervaringen te verwerken. Maar deze kennis wordt in Nederland nog veel te weinig toegepast. Te veel kinderen die thuis in de knel zitten, geven aan zich erg ongelukkig te voelen en krijgen gezondheidsklachten. Zo ontwikkelt ruim 40% van de kinderen die thuis geweld meemaakt traumaklachten. Te vaak krijgen deze kinderen geen hulp, ook als hun ouders wel hulp ontvangen. Zo bleek uit onderzoek dat slechts 41% van de kinderen uit gezinnen waar ernstig huiselijk geweld speelt, hulp kreeg voor hun eigen problemen, terwijl 80% van hun ouders wel hulp ontving.

In Nederland is de afgelopen jaren veel aandacht gegeven aan het signaleren van gezinsproblemen en aan het herorganiseren van het jeugdstelsel. Hierdoor is er te weinig aandacht geweest voor kwaliteitsverbeteringen in de ondersteuning aan kinderen, nádat er gezinsproblemen zijn gesignaleerd. Augeo wil hier verandering in aanbrengen, kaart knelpunten aan en draagt met haar projecten bij aan een betere ondersteuning voor kinderen in de knel.

Toxische stress

Steeds beter gaat de wetenschap begrijpen hoe het kan dat veel mensen die in hun jeugd stress en onveiligheid meemaken, later allerlei geestelijk en lichamelijke gezondheidsklachten ontwikkelen. Stresshormonen die te veel en te lang aanwezig zijn in het lijf van een kind, kunnen hun kwetsbare, zich nog volop ontwikkelende, hersenen beschadigen. Met bijvoorbeeld concentratieproblemen als gevolg. Daarom wordt deze stress ook wel “toxisch” of vergiftigend genoemd. Langdurige stress beïnvloedt zo ook de functie van genen. Bij mensen die een genetische aanleg hebben om een bepaalde ziekte te ontwikkelen, kunnen ingrijpende jeugdervaringen eraan bijdragen dat die ziekte zich ook daadwerkelijk ontwikkelt. Sommigen mensen met ingrijpende jeugdervaringen proberen (onbewust) hun stressniveau te verlagen met ongezonde gedragingen, zoals roken, middelengebruik of wisselende seksuele contacten. Ook op die manier kunnen gezondheidsproblemen ontstaan. Augeo wil betere ondersteuning realiseren voor kinderen die ingrijpende gebeurtenissen meemaken. Zodat zij zich veilig voelen en zich kunnen ontwikkelen tot gezonde volwassenen. Om dit te realiseren vindt Augeo het belangrijk om steeds meer inzicht te krijgen in de effecten van langdurige stress op de ontwikkeling van kinderen. Daarom ondersteunen we epigenetisch onderzoek. En verspreiden we kennis over stress en de ontwikkeling van kinderen in AugeoAcademy en AugeoMagazine.

Veerkracht en steun

Kinderen die onveilig en stressvol opgroeien lopen meer risico op het ontwikkelen van geestelijke en lichamelijke gezondheidsklachten. Maar dat hoeft niet te gebeuren. De veerkracht van kinderen is indrukwekkend. Er wordt veel onderzoek gedaan om te begrijpen waaruit die veerkracht bestaat en hoe veerkracht bij kinderen versterkt kan worden. Eén ding komt in al deze onderzoeken naar voren: het positieve effect van sociale steun. Dat is de steun van een familielid, leraar, sporttrainer of buurvrouw die een kind het gevoel geeft dat ‘ie gezien wordt en altijd bij iemand terecht kan. Dat verandert misschien niets aan de ernst van de situatie thuis, maar zorgt er wel voor dat een kind er later minder schadelijke gevolgen van ondervindt. Die steun maakt professionele hulp niet overbodig; maar sociale

steun kan wel het effect van hulp versterken. Daarom wil Augeo met haar projecten bevorderen dat kinderen in de knel altijd steun ontvangen uit hun omgeving. Dat doen we door kennis over veerkracht en steun te verspreiden met onze AugeoAcademy, bijvoorbeeld in cursussen voor pleegouders. En dat doen we in projecten met het onderwijs, waardoor leraren sneller weten welke kinderen in de knel zitten en hoe zij deze kinderen kunnen ondersteunen door trauma-sensitief te werken.

Zorgaanbod: een visie gebaseerd op kinderrechten, onderzoek en richtlijnen

Als kinderen mishandeling, verwaarlozing of misbruik meemaken, hebben zij volgens het Kinderrechtenverdrag recht op bescherming én op goede hulp om te herstellen van deze ervaringen. In de Nederlandse praktijk blijken veel kinderen opnieuw slachtoffer te worden van geweld en krijgen veel van deze kinderen nog geen goede hulp voor hun eigen problemen. Sinds gemeenten in 2015 verantwoordelijk zijn geworden voor jeugdzorg, zijn er veel mogelijkheden ontstaan om deze praktijk te verbeteren. Augeo heeft een visiedocument opgesteld dat 8 elementen beschrijft van goede hulp aan kinderen zélf, nadat zij slachtoffer zijn geworden van geweld. Daarbij baseren we ons op het Kinderrechtenverdrag, onderzoek en richtlijnen van bijvoorbeeld de Gezondheidsraad. Deze visie op een goed hulpaanbod voor kinderen die geweld meemaken, gebruikt Augeo in haar pleidooi voor verbeteringen bij overheden en beroepsorganisaties. In deze lobby werken we intensief samen. Zo zetten we ons samen met Stichting Kinderpostzegels en Het Vergeten Kind in voor betere zorg voor kinderen in de vrouwenopvang. Ook richt Augeo pilotprojecten in waarin onderdelen uit onze visie op goede zorg voor kinderen die geweld meemaken, worden gerealiseerd.

1. *Kinderen weten waar zij terecht kunnen wanneer ze (opnieuw) geweld meemaken.* Kinderen die slachtoffer zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld moeten weten bij wie ze terecht kunnen als er (opnieuw) geweld plaatsvindt of wanneer zij kampen met gevolgen van hetgeen ze hebben meegemaakt.
2. *Multidisciplinair onderzoek.* Als het thuis onveilig is, moet de situatie van het kind en de ouders vanuit meerdere perspectieven in kaart worden gebracht. Professionals uit verschillende beroepsgroepen beoordelen daarbij de geestelijke en lichamelijke gezondheid van het kind, eventuele problemen van ouders en de (on)mogelijkheden tot verbetering. Alleen dan kan er een goede inschatting worden gemaakt van de veiligheid van het kind en de benodigde hulp. Dit is de basis voor een veiligheids- en herstelplan.
3. *Ieder kind dat geweld meemaakt een veiligheidsplan.* Ieder kind dat in thuis onveilig is, heeft een eigen veiligheidsplan nodig, waarin concrete maatregelen, middelen en afspraken staan om op korte en op lange termijn weer een veilige thuissituatie te creëren.
4. *Ieder kind dat geweld meemaakt een herstelplan.* Naast een veiligheidsplan heeft een mishandeld kind recht op een herstelplan. In dit plan is aandacht voor de zichtbare of te verwachten gevolgen van de ingrijpende ervaringen die het kind heeft meegemaakt. Het herstelplan beschrijft de middelen die worden ingezet om de veerkracht van kinderen te ondersteunen en schade voor hun ontwikkeling te beperken.
5. *Psycho-educatie.* Ieder mishandeld kind heeft psycho-educatie nodig, ook als het (nog) geen nadelige gevolgen ondervindt van de ervaringen. Door psycho-educatie leert een kind te begrijpen wat er is gebeurd, dat het daar zelf geen schuld aan heeft, wat de rol van professionals is en wat kinderen zelf kunnen doen als ze opnieuw geweld of verwaarlozing meemaken.

6. *Passende hulp.* Sommige kinderen hebben specialistische hulp nodig om hun ingrijpende ervaringen te verwerken. Op basis van een goed multidisciplinair onderzoek en een herstelplan, moet deze hulp beschikbaar zijn in de regio waar de kinderen wonen.

7. *Monitoring.* Te vaak keert geweld terug in gezinnen. Te veel kinderen ontwikkelen gezondheidsklachten nadat zij gezinsgeweld hebben meegemaakt. Daarom is het belangrijk dat de veiligheid en het welzijn van kinderen die geweld hebben meegemaakt goed in beeld blijven bij professionals.

8. *Voorwaarden voor hulp.* Voor een goed hulpaanbod zijn een aantal voorwaarden van belang, waaronder deskundigheid van professionals en beschikbaarheid van zorg.